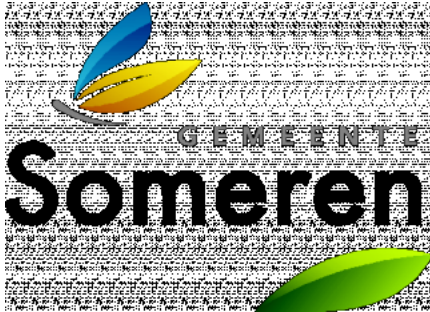

ACTUALISERING ARCHEOLOGIEKAART GEMEENTE SOMEREN

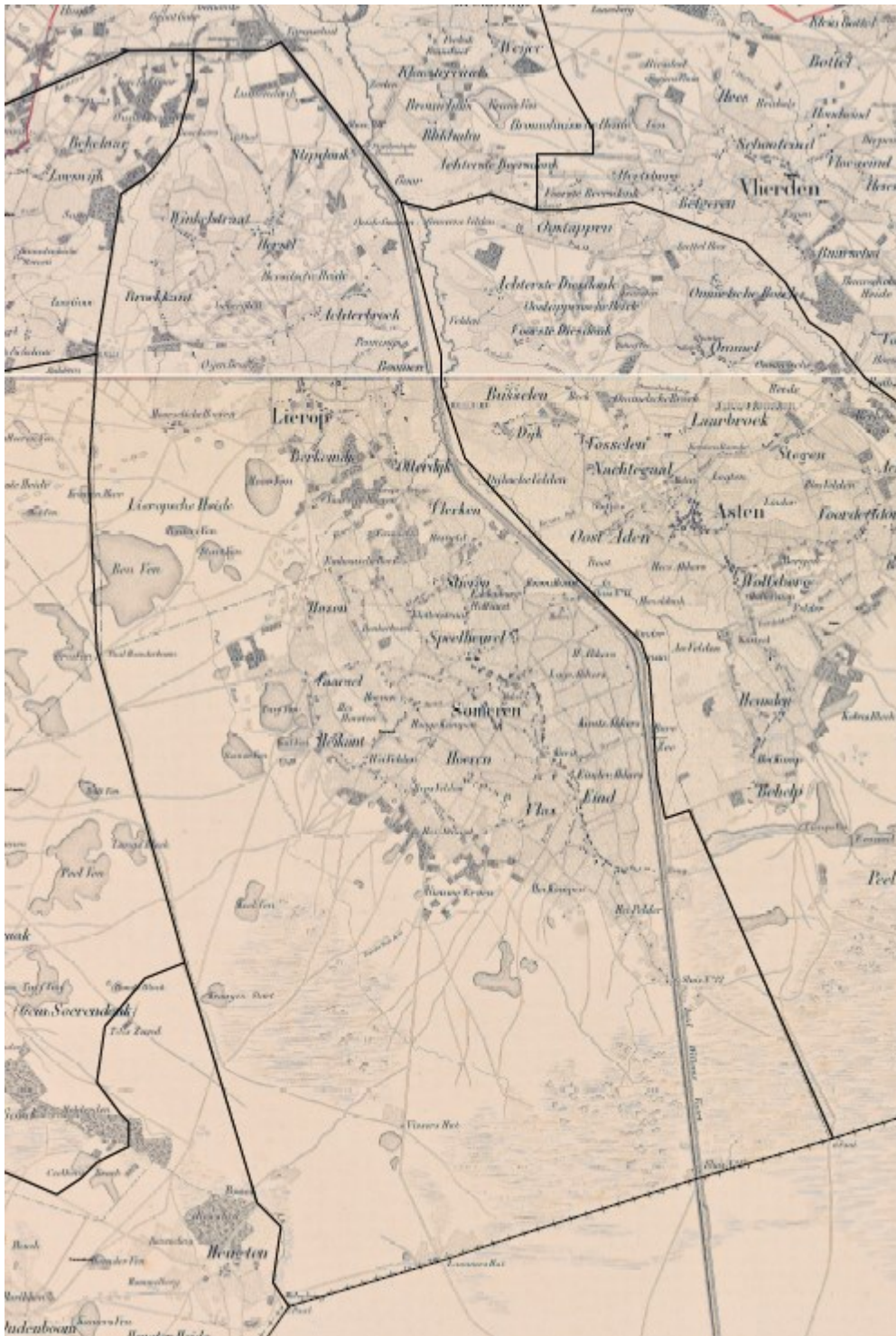
OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

ACTUALISERING ARCHEOLOGIEKAART GEMEENTE SOMEREN

In opdracht van	Gemeente Someren
Opgesteld door	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant Keizer Karel V Singel 8 Postbus 8035 5601 KA Eindhoven
Auteur	Ria Berkvens
Projectnummer	217234
Datum	17 maart 2015

Someren in het midden van de 19^e eeuw (Kaart van Van der Voordt Pieck).

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Beoogd resultaat	6
3	Inventarisatie verstoringen	7
3.1	Provinciaal geregistreerde ontgroningen en saneringen.....	7
3.2	Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	8
3.3	Kabels, leidingen, grootschalige infra, water.....	9
3.4	Huizen van na 1980.....	9
3.5	Afgeschreven terreinen na uitgevoerd archeologisch onderzoek.....	9
3.6	Extra oproep verstoringen	11
4	Resultaat veldonderzoek	13
4.1	Booronderzoek.....	13
4.2	Veldcontrole.....	14
5	Nieuwe archeologische vindplaatsen	23
6	Opbouw van de archeologiekarta	27
7	Overzicht archeologische rapporten	31
8	Geraadpleegde literatuur	35

Bijlage 1 Overzicht archeologische onderzoeken sinds 2010

Bijlage 2 Overzicht ingediende verstoringen

Losse bijlage 3 Booronderzoek BAAC

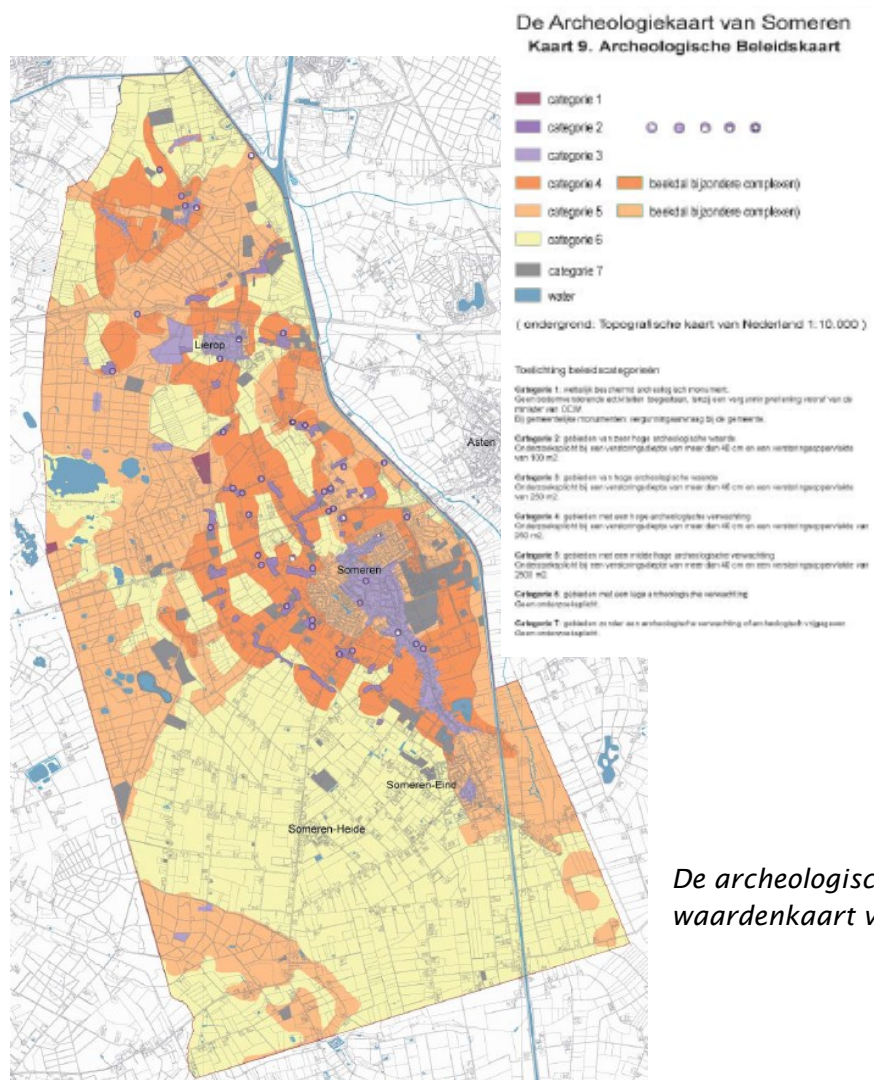
Losse Kaartbijlagen

1. Archeologische basis- en verstoringenkaart

2. Archeologische verwachtingen- en waardenkaart

1 Inleiding

In 2011 is de archeologiekarta van de gemeente Someren met bijbehorend rapport en bijlagen tot stand gekomen en vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Someren.¹ Deze kaart vormt samen met het archeologisch beleidsplan de grondslag voor het gemeentelijk archeologiebeleid. Aanleiding voor het opstellen van een gemeentelijk archeologiebeleid was de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) die op 1 september 2007 in werking is getreden. Sindsdien zijn gemeenten op basis van artikel 38a van de Monumentenwet verplicht om bij het vaststellen van bestemmingsplannen (en de bestemming van gronden) rekening te houden met de bekende archeologische waarden en archeologische verwachtingsgebieden. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de archeologie bovendien definitief geïntegreerd in de besluitvorming over de ruimtelijke ordening in Nederland.

De archeologische verwachtingen- en waardenkarta van Someren uit 2011.

¹ F.P. Kortlang, 2011: *Nota Archeologiebeleid gemeente Someren. Naar een implementatie van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg in het gemeentelijke beleid* (ArchAeO-Rapport 0912), Eindhoven; F.P. Kortlang, 2011: *De archeologiekarta van Someren. Een archeologische waarden- en beleidskarta voor de gemeente Someren* (ArchAeO-Rapport 0913), Eindhoven.

2 Beoogd resultaat

De gemeentelijke archeologiekaart uit 2011 van Someren geeft een redelijk gedetailleerd beeld van de bekende en de te verwachte archeologische waarden, gebaseerd op gegevens die beschikbaar waren eind 2009. Voor het inventariseren van verstoringen is daarbij gekeken naar de uitgevoerde archeologische onderzoeken en naar gegevens die afkomstig zijn van de saneringen- en ontgrondingenkaart van de provincie Noord-Brabant. Op de archeologische beleidskaart zijn gebieden aangegeven waar op grond van deze eerste inventarisatie naar verwachting geen archeologische resten meer aanwezig zijn, zoals terreinen die ontgrond of gesaneerd zijn en terreinen die in het verleden al opgegraven of archeologisch onderzocht zijn.

Sinds 2009 zijn er echter diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd net als dat er diverse graafwerkzaamheden ten behoeve van saneringen, ontgrondingen en aanlegactiviteiten hebben plaatsgevonden. Bovendien zijn steeds meer relevante gegevens digitaal beschikbaar die inzicht kunnen geven over reeds verstoorde gebieden binnen de gemeente Someren, zoals digitale gegevens over aanwezige gebouwen, kabels en leidingen. De gemeente Someren heeft daarom in 2014 besloten om de archeologiekaart van 2011 te laten actualiseren om daarmee te voorkomen dat gebieden onnodig beschermd worden. Dit voorkomt onnodig onderzoek en daarmee het maken van overbodige kosten. De afgelopen jaren is er veel archeologisch onderzoek binnen de gemeente Someren uitgevoerd die de contouren van het archeologisch bodemarchief steeds scherper in beeld hebben gebracht. Zo kan uit archeologisch vooronderzoek in het kader van bijvoorbeeld een omgevingsvergunning blijken dat een hoge archeologische verwachting in feite een lage verwachting moet zijn of dat een terrein van archeologische verwachtingswaarde is opgegraven en dus van de archeologische beleidskaart kan worden afgevoerd. De gemeente kan ook in het kader van de wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen Onroerende Zaken (Wkpb), door zowel Rijk, provincie, als particuliere initiatiefnemers aangesproken worden op het aanleveren van betrouwbare (inhoudelijke en beleidsmatige) informatie over beperkingen die verbonden zijn aan een kadastraal perceel.² Vanuit het oogpunt van goed bestuur en vanuit gemeentelijk risicomanagement is het dus van het grootste belang dat de gemeente in zijn rol van bevoegd gezag kan motiveren en inzichtelijk kan maken in welke gebieden archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk is en waarom op andere plaatsen niet.

De diepte tot waarop is afgegraven of geëgaliseerd in relatie tot de verwachte diepteligging van archeologische resten, bepaalt mede of aan een zone geen archeologische verwachting of een lage, middelhoge of hoge archeologische waarde wordt toegekend. Indien op grond van historisch kaartmateriaal en veldwerk kan worden aangenomen dat in bepaalde gebieden in het verleden al veel verstoringen hebben plaatsgevonden (bijvoorbeeld door egalisatie) kan de verwachtingswaarde naar beneden worden bijgesteld. Om een geactualiseerd beeld te verkrijgen van de (verwachte) af- en aanwezigheid van archeologische verwachtingswaarden zijn nieuwe archeologische vindplaatsen, uitgevoerde archeologische onderzoeken en bodem verstorende werkzaamheden (nieuwbouw, ontgrondingen e.d.) geïnventariseerd, geanalyseerd en verwerkt. Hieronder wordt ingegaan op de werkwijze ten aanzien van deze verschillende beschikbare bronnen.

² Op grond van artikel 3.2 van de AwB is het bestuursorgaan verplicht om bij de voorbereiding van een besluit (zoals een bestemmingsplan) de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.

3 Inventarisatie verstoringen

Op de archeologiekarta van 2011 waren reeds verstoringgegevens verwerkt die tot dan toe beschikbaar waren. Het gaat om:

- ontgrondingsgegevens die voor een deel afkomstig waren uit de provinciale ontgrondingskaart (verleende vergunningen ontgrondingen ca. 1950 – 1998).³ Deze werden aangevuld met gegevens van het Actuele Hoogtebestand Nederland versie 1 (AHN) en veldwaarnemingen.
- Daarnaast is gebruik gemaakt van saneringsgegevens die door de gemeente werden aangeleverd en is gebruik gemaakt van de website www.bodemloket.nl.

Voor de actualisatie in 2014 zijn bovenstaande bestanden opnieuw geraadpleegd in ArcGis, omdat de informatie op diverse punten is aangevuld. Zo zijn de gegevens over de ontgrondingen van na 1998 inmiddels digitaal beschikbaar en is een nieuwe meer verfijnde versie van het AHN beschikbaar. In 2014 zijn bovenstaande verstoringgegevens dan ook verder aangevuld met:

1. Provinciale ontgrondingen van na 1998;
2. Verstoringen zichtbaar op Actueel Hoogtebestand Nederland versie 2 (AHN2);
3. Kabels, leidingen, grootschalige infra, gegraven water (huidige Topkaart, rioleringen gemeente Someren en provinciale veiligheidsrisicokaart);
4. Gebouwen van na 1980 (BAG bestanden gemeente);
5. Afgeschreven terreinen na uitgevoerd archeologisch onderzoek;
6. Extra oproep verstoringen.

Hieronder wordt per categorie kort toegelicht waar deze in 2010 uit bestond en wat er sindsdien aan veranderd is. Daarbij wordt ook aangegeven hoe deze (mogelijke) verstoringen in de geactualiseerde archeologiekarta precies zijn opgenomen.

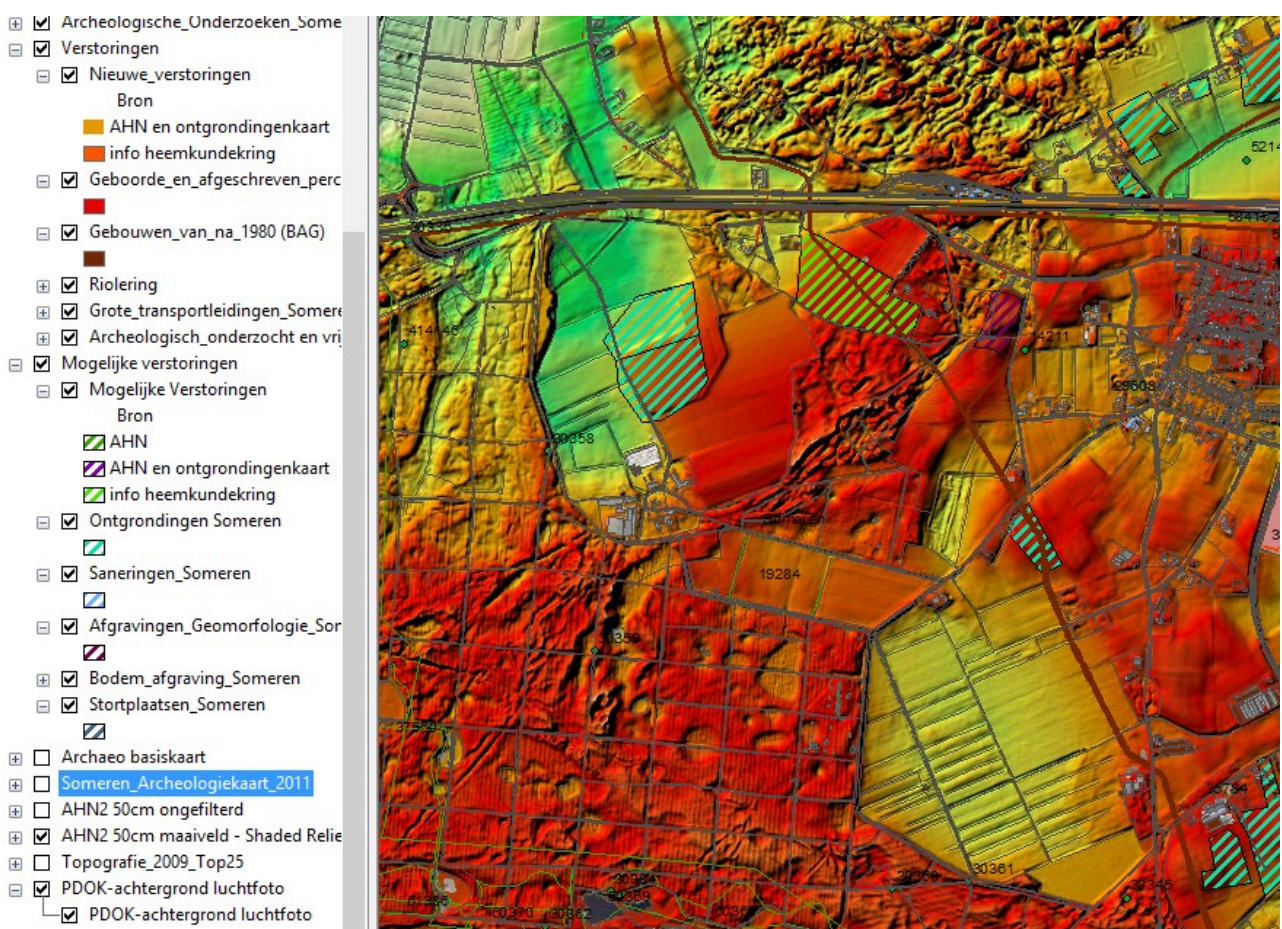
3.1 Provinciaal geregistreerde ontgrondingen en saneringen

Door ontgroning kunnen belangrijke delen van het bodemarchief aangetast zijn of zelfs verdwenen zijn. Voor de archeologiekarta van 2011 werd hiervoor het provinciaal ontgrondingsregister reeds geraadpleegd, waarin gegevens over ontgrondingsvergunningen van 1958 tot en met 1998 geregistreerd stonden. De gegevens van na 1998 ontbraken tot op heden echter. Deze zijn onlangs wel beschikbaar gekomen via de provincie Noord-Brabant. Verder zijn de eerder aangeduide verstoringen op de archeologiekarta nogmaals gecontroleerd aan de hand van het nieuwe meer gedetailleerde hoogtebestand AHN2 (zie ook hieronder) alsmede door de veldcontrole. Daar waar gebieden duidelijk ontgrond zijn, zijn deze als verstoring op de archeologiekarta aangeduid. De gebieden waar geen zekerheid over verkregen kon worden aan de hand van het bureauonderzoek, boringen of veldcontrole zijn als mogelijk verstoord aangeduid.

Verder is via het landelijke Geografisch Landelijk Overheids Bodem Informatie Systeem (Globis) informatie over gesaneerde locaties toegevoegd. Dit is een database die door de overheid is

³ De ontgrondingskaart geeft de locaties aan waar een ontgrondingsvergunning is verleend. Dit betekent echter niet dat de ontgrondingen (geheel) zijn uitgevoerd. Sommige ontgrondingen zijn nooit gerealiseerd (naar schatting ca 10 %), andere zijn slechts ten dele uitgevoerd.

ontwikkeld en decentraal bij de bevoegde overheden wordt gebruikt. Hierin zijn alle locaties met een vermoede of bewezen bodemverontreiniging opgenomen. De grens van het gebied waarbinnen de saneringswerkzaamheden zijn uitgevoerd, hoeft niet samen te vallen met de grens van de onderzoekslocatie maar wordt bepaald door onder meer het verontreinigingsniveau. Omdat per locatie nogal eens op diverse diepten zijn afgegraven, is niet altijd vast te stellen of archeologische waarden nog aanwezig zijn. Alleen daar waar uit het rapport blijkt dat er diep is afgegraven, zijn deze locaties als verstoord op de kaart opgenomen. De rest van de terreinen zijn aangeduid als mogelijke verstoringen. Zodra daar ontwikkelingen plaatsvinden zal in detail gekeken moeten worden tot hoe diep de grond precies is weggegraven.

Voorbeeld van de analyse van de diverse gegevens op een ondergrond van de AHN2 in ArcGIS.

3.2 Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

In 2014 is de nieuwe AHN2 uitgekomen die nog gedetailleerder de hoogteverschillen zichtbaar maakt. Met lasertechnologie is vanuit helikopters en vliegtuigen 3D-hoogte-informatie verzameld. Zodoende is van elke vierkante meter in Nederland tot op 5 centimeter nauwkeurig de hoogte op maaiveldniveau bekend. Ook is informatie beschikbaar over bouwwerken en begroeiing. Met de AHN2 zijn verdachte locaties achter het bureau in een Geografisch Informatie Systeem gecontroleerd. Daarbij zijn allerlei eerder geïnventariseerde of vermeende verstoringen ook gecontroleerd, zoals saneringen, ontgrondingen, vergravingen aangeduid op geomorfologische en bodemkaart, vuilstortplaatsen en locaties aangewezen door de

heemkundekring. Daar waar overduidelijk een perceel opvallend laag lag ten opzichte van de omgeving, is als verstoring op de verstoringenkaart aangeduid. Locaties die uit de controle met het Actuele Hoogtebestand en luchtfoto's nog steeds onduidelijk zijn, zijn zoveel mogelijk in het veld gecontroleerd door middel van boringen en visuele inspecties. De gebieden waar echter geen zekerheid over de verstoring van de ondergrond verkregen kon worden zijn als mogelijk verstoord op de archeologiekaart aangeduid.

3.3 Kabels, leidingen, grootschalige infra, water

In 2014 zijn de verstoringen verder aangevuld met de grootschalige buisleidingen (provinciale veiligheidsrisicokaart), rioleringen en grootschalige infrastructuur (grotere wegen op de Topkaart). Deze zijn allemaal als verstoorde gebieden op de archeologiekaart opgenomen. In Someren gaat het om een drietal aardgas transportleidingen die dwars door de gemeente lopen. Ook alle nog ontbrekende gegraven waterpartijen zijn als verstoorde gebieden op de kaart aangegeven. Eerder stonden ze nog als "water" aangeduid op de archeologiekaart waarvan niet duidelijk was of ze nog een archeologische verwachting hadden. De niet gegraven en dus natuurlijke wateren hebben in deze update ook een archeologische verwachting gekregen. Deze informatie is in 2014 aangevuld met de via de gemeente Someren verkregen digitale informatie over het aangelegde rioleringsnetwerk (incl. persleiding buitengebied). Gezien de aanlegdiepte van de rioleringen, kunnen we ervan uitgaan dat er geen archeologische waarden meer in deze tracés aanwezig zijn.

3.4 Huizen van na 1980

Bij de huizenbouw vanaf circa 1980 werd er standaard tot in het gele zand of de vaste bodem uitgegraven, waardoor mogelijk archeologische sporen hier als verloren beschouwd mogen worden. Om een beeld te krijgen van de huizen die na 1980 gebouwd zijn in Someren zijn de BAG bestanden⁴ geraadpleegd. Dit digitale bestand ontsluit voor heel Nederland de getekende omtrekken van alle aangemelde panden, zowel woonhuizen, bedrijven als bijgebouwen. Daardoor is het mogelijk om de na 1980 gebouwde huizen gedetailleerd op kaart aan te geven als zijnde verstoorde vlakken. In de BAG bestanden is gefilterd op de panden die "in gebruik" zijn en de panden waarvan de "bouw gestart" is. Hierdoor wordt ook duidelijk zichtbaar welke wijken en industriegebieden in welke periode zijn gebouwd. De bedrijfspanden, huizen en wijken van na 1980 zijn vervolgens op de kaart ingetekend als aaneengesloten vlakken zonder archeologische verwachting. De tuinen daarentegen zijn meestal niet beschadigd: daar kunnen grote vlekken "gaaf" terrein schuil gaan. Dit zijn echter maar kleine stukjes van een veelal grootschalig volgebouwd gebied. Alleen grote open stukken zijn daarom niet afgeschreven, evenals kleine terreinen indien daar duidelijk aanwijzingen zijn voor archeologische waarden in de directe omgeving.

3.5 Afgeschreven terreinen na uitgevoerd archeologisch onderzoek

De afgelopen 5 jaar zijn er in de gemeente Someren verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Zowel booronderzoeken, proefsleuven als opgravingen komen voor, waarbij de combinatie van bureauonderzoek- met boringen het vaakst voorkomen.

⁴ Basisregistraties Adressen en Gebouwen, beschikbaar via <http://bagviewer.geodan.nl/>

Soort onderzoek	2010	2011	2012	2013	2014	Eindtotaal
Bureauonderzoek	1	2	1	3		7
Booronderzoek	5	2	2	4	4	17
Inspectie	1		1			2
Proefsleuven	2	2	1	1		6
Opgraving				1		1
Begeleiding	1	1	4	20	1	27
Eindtotaal	10	7	9	29	5	60

Tabel 1: Sinds 2010 in Someren uitgevoerd onderzoek - per type en jaar (bron Archis 01-07-2014)

De onderzoeksmeldingen zijn weergegeven op de archeologische basiskaart (kaartbijlage 1). Een beschrijving van de onderzoeken zijn in bijlage 1 te vinden. De resultaten van de reeds uitgevoerde onderzoeken zijn doorvertaald naar de verwachtingswaarde. Gebieden die zijn vrijgegeven en inmiddels zijn volgebouwd, zijn op de beleidskaart aangeduid als gebieden zonder archeologische verwachting. Ook de terreinen die zijn opgegraven zijn aangemerkt als terrein zonder archeologische verwachting. Deze doorvertaling heeft plaatsgevonden op grond van de selectiebesluiten die genomen zijn op basis van de onderzoeksrapporten. De onderzoeksrapporten die zijn geraadpleegd, zijn weergegeven in de literatuurlijst. Van sommige onderzoeken was geen rapport en/of besluit beschikbaar en zijn dan ook niet doorvertaald op de kaart.

Uit het overzicht in tabel 1 is af te leiden dat 40% van de uitgevoerde archeologische onderzoeken in de afgelopen vijf jaar bestond uit non-destructief vooronderzoek (bureauonderzoek en booronderzoek). Dat is de eerste fase van het archeologisch proces. Tot de volgende fase, het proefsleuvenonderzoek, hoorde 10% van de uitgevoerde onderzoeken. Slechts één onderzoek heeft betrekking op gravend definitief archeologisch onderzoek. Bij de archeologische begeleidingen gaat het in de meeste gevallen over beperkte afgravingen ten behoeve van sanering en het afplaggen van de heide. Hierbij werden de dieper gelegen archeologische lagen in de meeste gevallen niet geroerd en bleef de archeologische verwachting gelijk. De piek aan archeologische begeleidingen in 2013 wordt veroorzaakt door de archeologische begeleiding in de verschillende gebiedsdelen van de Strabrechtse Heide, maar deze hebben feitelijk betrekking op één en hetzelfde plangebied.

Soort onderzoek	Vrijgegeven?			Totaal
	Ja	Ja, deels	Nee	
Begeleiding	2	2	23	27
Booronderzoek	6	2	9	17
Bureauonderzoek	2		5	7
Inspectie	1		1	2
Opgraving	1			1
Proefsleuven	6			6
Eindtotaal	18	4	38	60

Tabel 2: Overzicht van de vrijgegeven gebieden na archeologisch onderzoek - naar soort (bron Archis 01-07-2014)

In de afgelopen 5 jaar is een afname te zien van het aantal archeologische onderzoeken. De oorzaak zit enerzijds in de slechte economie van de laatste jaren, maar zeker ook in het vastgestelde archeologiebeleid van de gemeente Someren. Daarmee is de wettelijk vastgelegde vrijstellingsgrens van 100 m² voor het hele grondgebied van de gemeente Someren verschoven naar zones met een vrijstelling van 100 m² tot 2500 m² afhankelijk van de archeologische verwachting. Hierdoor hoeft er voor kleine projecten veelal geen archeologisch onderzoek meer te worden gedaan.

Als we kijken naar het aantal selectiebesluiten, is na een kwart van de archeologische vooronderzoek (bureau- en booronderzoek en proefsleuven = 30) het plangebied vrijgegeven (zie ook bijlage 1). Veertien keer volgde hieruit een noodzaak tot proefsleuven of archeologische begeleiding en in één geval is de vindplaats deels in de bodem behouden door planaanpassing. Dat laatste wordt helaas niet geregistreerd waardoor meting hiervan moeilijk is. Bij de meeste archeologische begeleidingen is zoals eerder aangegeven, alleen de bovengrond afgegraven en zijn de diepere archeologische sporen verder niet aangetast.

3.6 Extra oproep verstoringen

Om zicht te krijgen op verstoringen, die hebben plaatsgevonden in het kader van agrarisch landgebruik zijn grondeigenaren en inwoners van de gemeente Someren via een oproep in de krant en via de gemeentelijke website in het najaar van 2014 gevraagd verstoorde percelen aan te melden. Aan de hand van de verstoringen, zoals aangegeven op de archeologiekaart van 2011, kon men percelen controleren en indien nodig reageren. Als sprake was van nog niet geregistreerde aantoonbare verstoringen op het eigen perceel/percelen, kon men via een formulier reageren.⁵ Het ging daarbij zowel om verstoringen door de aanleg van drainage, afgraving, egalisatie als door het bestaande gebruik voor het telen van specifieke gewassen als bijvoorbeeld asperges en bomen. De aan te leveren gegevens dienden geverifieerd te kunnen worden bijvoorbeeld door middel van foto's, kaarten en rapporten. Omdat enkel aantoonbare verstoringen op de archeologiekaart kunnen worden vastgelegd, zijn in overleg met de ZLTO en de gemeente de volgende categorieën verstoringen vastgesteld, die bij de veldinventarisatie gemeld konden worden:

- 1 perceel met drainage;
- 2 perceel dat in het verleden bij meting is opgegeven voor aspergeteelt, schorseneren of boomteelt met een kluitdiepte dieper dan 40 en 60 cm;
- 3 perceel dat opgehoogd, geëgaliseerd of afgegraven is.

Dat de bodem verstoord is tot een bepaalde diepte hoeft overigens niet te betekenen dat er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn. Wel kan daarmee worden aangetoond dat er sprake is van bestaand gebruik wat de gemeente mee kan nemen in de afweging met betrekking tot de ondergrens voor de onderzoeksplicht archeologie.

Alle binnen gekomen meldingen voldeden aan de voorwaarden zoals die eerder in de oproep waren vastgesteld. In totaal zijn er 3 reacties binnen gekomen, welke betrekking hebben op 9 percelen:

⁵ Deze methode is in samenwerking met de regionale ZLTO tot stand gekomen en is in Zuidoost-Brabant inmiddels al in 11 gemeenten toegepast, wat goede resultaten heeft opgeleverd, zie <http://atlas.odzob.nl/erfgoed>.

NR	Perceel	Omschrijving opgegeven verstoring	Diepte opgegeven verstoring
1	Someren G4828	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m
2	Someren G4829	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m
3	Someren G3363	afgraving, zandwinning	tot 3 m
4	Someren G2944 en G1898	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m
5	Someren G4549	Slangen getrokken ivm koeling stal	4,5 m (20,5 m lange sleuf)
6	Someren G3781	Slangen getrokken ivm koeling stal	4,5 m (20,5 m lange sleuf)
7	Someren G4076	drainage, woelen en egaliseren	geen
8	Someren G3225	drainage, woelen en egaliseren	geen

De ingekomen reacties zijn verwerkt in een tabel (bijlage 2). Locaties werden ingetekend op de archeologische basiskaart (kaartbijlage 1) en vervolgens in het geografische informatiesysteem gecontroleerd aan de hand van de bestaande verstoringen, luchtfoto's en het gedetailleerde Actuele Hoogtebestand (AHN2). Daarbij is ook gekeken naar de aanwezige bodemsoort en daarmee de dikte van de bovengrond in het plangebied. Onder de kolom conclusie wordt de uitkomst van het veldonderzoek, die hierna verder uiteen wordt gezet, verwoord. In de laatste kolom tot slot, staat de aanduiding die het perceel heeft gekregen op de bijgestelde archeologische verwachtingen- en waardenkaart (kaartbijlage 2).

4 Resultaat veldonderzoek

Als tijdens het inventariseren en controleren van de verstoringen in het geografische informatiesysteem niet duidelijk werd of het perceel verstoord was, is een nadere controle in het veld uitgevoerd. Deze veldcontrole is enerzijds uitgevoerd middels een visuele inspectie en anderzijds via controleboringen. Doel van de boringen was het vaststellen van de vermeende bodemverstoring. Bij de visuele inspectie zijn foto's genomen om het grondgebruik en de op AHN getraceerde hoogte verschillen (steilranden, ontgroningen) vast te leggen.

De inzichten die zijn verkregen door de veldtoets zijn verwerkt in de archeologische basiskaart. Op de archeologische verwachtingen- en waardenkaart (kaartbijlage 2) zijn de (vermeende) verstoringen vervolgens vertaald waarbij onderscheid is gemaakt in:

- Archeologische verwachting blijft gelijk.
- Perceel is mogelijk verstoord (nader onderzoek noodzakelijk); archeologische verwachting blijft gelijk.
- Archeologische verwachting is bijgesteld naar geen verwachting vanwege de aangetoonde verstoring.

4.1 Booronderzoek

Na de inventarisatie en GIS-analyse van de geïnventariseerde verstoringen is een representatief aantal locaties binnen de gemeente geselecteerd die voor een verkennend booronderzoek in aanmerking kwamen. Daarbij zijn alle opgegeven percelen meegenomen, met daarnaast een aantal percelen die op basis van de AHN en/of ontgroningenkaart verdacht waren. Het booronderzoek is conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3) door bureau BAAC uitgevoerd op 25 en 26 november 2014. Het gaat om 14 percelen waarbij afhankelijk van de grootte, per perceel 2 tot 4 boringen zijn gezet. De boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm tot een diepte van maximaal 2 m -mv.

Tijdens het onderzoek moesten de volgende onderzoeksvragen worden beantwoord:

- Hoe is de bodemopbouw en is deze nog intact?
- Zijn er veldwaarnemingen die relevant kunnen zijn voor de archeologische verwachting, en zo ja, welke zijn dit?

De werkwijze en conclusies van het booronderzoek worden beschreven in het rapport van BAAC dat als losse bijlage 3 bij dit rapport is gevoegd.

Er kan geconcludeerd worden dat slechts een klein deel van de onderzochte locaties inderdaad verstoord is, hetzij door egalisatie, ontgroning of diepspitten. Veelal hangen deze verstoringenlocaties samen met de zogenaamde jonge ontginningen die eind 19^e eeuw en begin 20^e eeuw hebben plaatsgevonden ter plaatse van de voormalige heide- en bosgebieden. Deze waren herkenbaar aan de meer rechthoekige en meer grootschalige percelering, veelal in de buurt van nog bestaand bos. In het algemeen was een (zeer) vlak maaiveld een aanwijzing voor egalisatie en/of ontgroning. De resultaten van het booronderzoek maken echter ook duidelijk dat lang niet alle percelen die als mogelijk verstoord op de kaart waren aangeduid, ook daadwerkelijk verstoord zijn. In een aantal gevallen was de bodem zelfs opgehoogd of was de bodem nog volledig intact.

De inzichten die zijn verkregen door het booronderzoek op de diverse locaties, zijn verwerkt in de archeologische verwachtingen- en waardenkaart. De gebieden die slechts niet of slechts gedeeltelijk verstoord waren, zijn als mogelijk verstoord op de archeologische verwachtingen- en waardenkaart geplaatst. Bij toekomstige ontwikkelingen is het verstandig om meer gedetailleerdere boringen te plaatsen om meer zicht te krijgen in de bodemopbouw op de percelen zelf. De gebieden waar de grondboringen duidelijk hebben aangetoond dat het perceel verstoord is, zijn als gebied met een lage of zonder archeologisch verwachting op de kaart weergegeven. En de percelen waar is aangetoond dat er geen sprake is van verstoring, behouden hun onderliggende archeologische verwachting.

Van de 9 opgegeven percelen via de oproep in de krant, zijn na controle 4 percelen als verstoord op de archeologiekaart aangeduid. De andere percelen behouden hun archeologische verwachting maar zijn wel als mogelijk verstoord op de kaart aangeduid; hiervan kon op basis van de boringen en de veldinspectie geen uitsluitel worden gegeven over de archeologische verwachting. Nader archeologisch onderzoek is hier noodzakelijk om vast te kunnen stellen wat de daadwerkelijke omvang van de verstoring betekent voor de mogelijk aanwezige archeologische waarden. In de meeste gevallen bleek dat de opgegeven bewerking of verstoring niet van invloed is geweest op de archeologische ondergrond, omdat de aanwezige afdekkende bovenlaag dikker bleek te zijn en daardoor de ondergrond beschermd had.

Op de archeologische verwachtingen- en waardenkaart (kaartbijlage 2) zijn de daadwerkelijk vastgestelde verstoringen weergegeven als gebieden zonder archeologische verwachting. In de laatste kolom van de tabel in bijlage 2 staat voor elk onderzocht perceel aangegeven wat de aanduiding op de archeologiekaart is geworden.

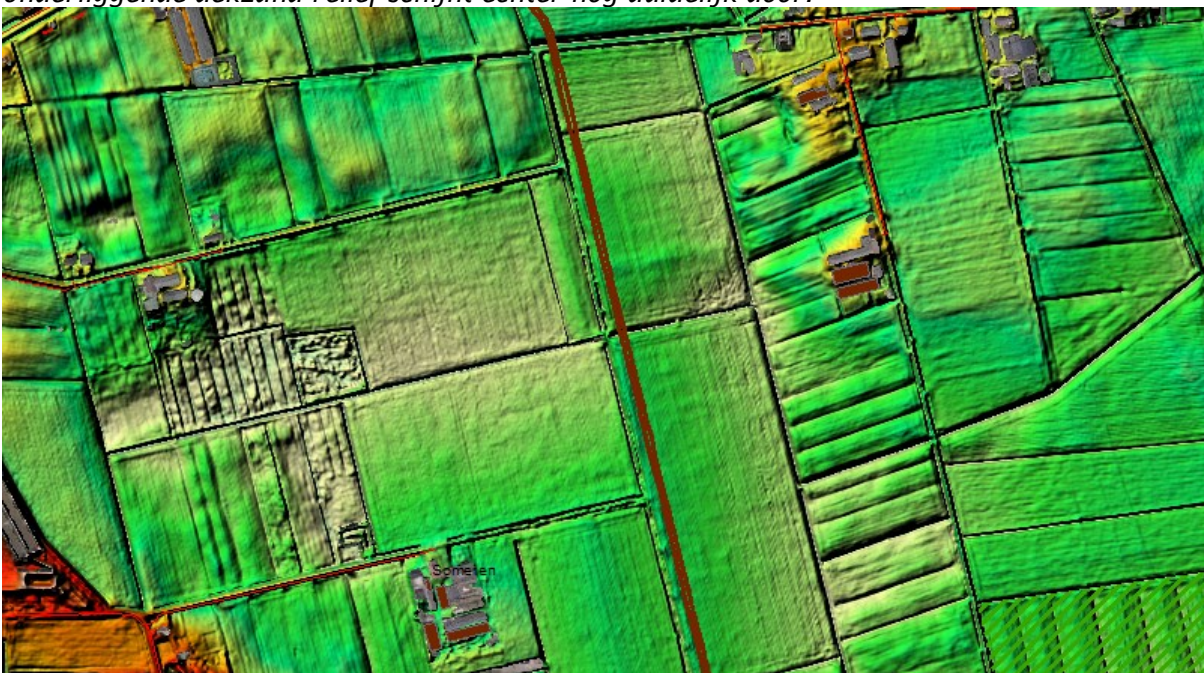
4.2 Veldcontrole

Tijdens de veldinspectie zijn de geïnventariseerde verstoringen die onder meer op het AHN zichtbaar waren visueel geïnspecteerd. Het ging daarbij vooral om afgevlakte en sterk verrommelde percelen, zichtbare lager gelegen percelen met steilranden en percelen aangeduid op de geomorfologische- en bodemkaart, ontgrondingenkaart, vuilstorten en locaties die de heemkundekring als verdacht had aangewezen.

Hieronder volgt een overzicht van de resultaten van de veldinspectie met afbeeldingen, die plaatsvond in december 2014.

Maisakkers aan de Diepenhoekseweg. Met het blote oog is vrijwel geen natuurlijk reliëf meer herkenbaar, maar op het Actuele Hoogtebestand van Nederland (AHN2, zie hieronder) wel. Het gebied is na de oorlog grootschalig ontgonnen, wat in de bovengrond wel terug te zien. Het onderliggende dekzand reliëf schijnt echter nog duidelijk door.

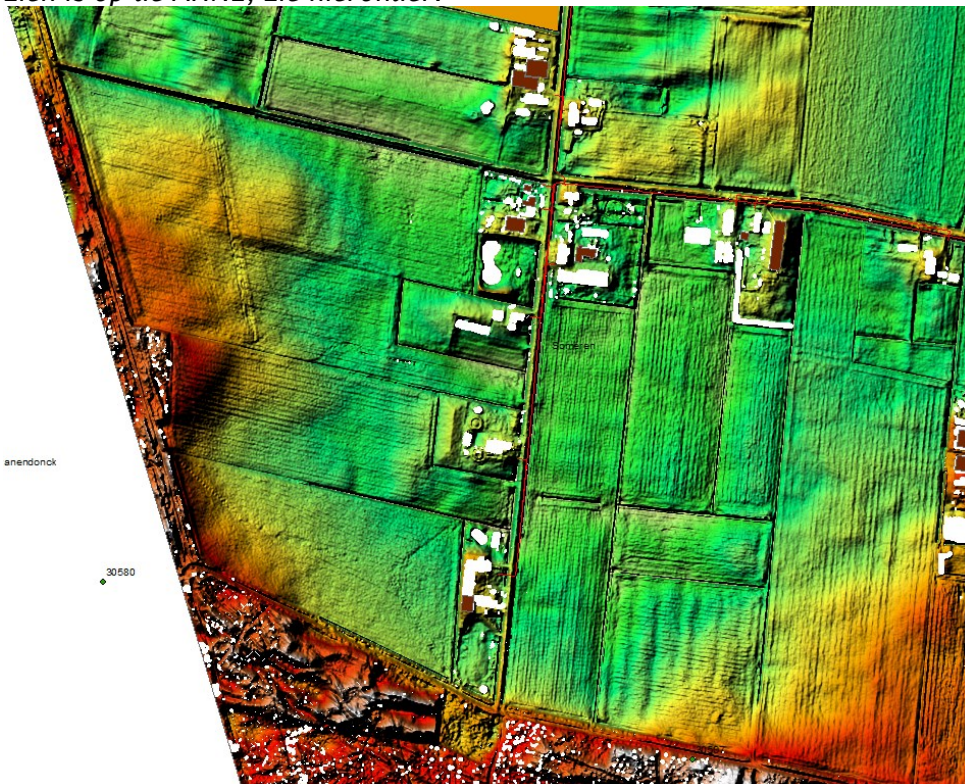
Stukje gekapt bos ten zuiden van de Bergdijk in het bosgebied Boksenberg. Gebied zou volgens de ontgroningenkaart van de provincie Noord-Brabant ontgrond zijn. Dit is echter alleen vastgesteld in de noordoosthoek, waar in het verleden ook archeologische vondsten zijn gedaan.

Steilranden aan de Bergdijk tussen het bosgebied Boksenberg en de jonge ontginningen van Someren-Heide. Er zit een hoogteverschil in van meer dan een halve meter.

In de weilanden ten noorden van de Boksenberg op de grens naar de Vrolijke Jager in Maarheeze is nog duidelijk een zachte overgang van de hoger gelegen bossen op een dekzandrug naar de lager gelegen zandgronden van de jonge ontginningsgebieden zichtbaar, wat ook goed terug te zien is op de AHN2, zie hieronder.

Ontgraven gronden aan zowel de oost- als westzijde van de oude Maarheezerdijk. Hier zicht vanuit het zuiden richting het noordoosten met op de voorgrond de hoger gelegen Maarheezerdijk.

Ontgraven gronden aan zowel de oost- als westzijde van de oude Maarheezerdijk. Hier zicht vanuit het zuiden richting een steilrand aan de zuidkant.

Ontgraven gronden aan zowel de oost- als westzijde van de oude Maarheezerdijk. Hier zicht vanuit het noorden richting het zuidwesten.

Geploegde akker ten oosten van de Maarheezerdijk. De vraag is hier hoe diep de bewerking heeft plaatsgevonden. Op de AHN2 is hier nog duidelijk reliëf aanwezig.

Weilanden tussen Maarheezerdijk en Limburglaan met minimaal reliëf. Alleen bij intacte bodems zijn nog intacte archeologische resten te verwachten. Door het geregelde ploegen zijn hier al diverse vuurstenen werktuigen aan het oppervlak gekomen.

Ontgravingen aan de Parallelweg waar een ontgrondingsvergunning voor is afgegeven voor de aanleg van landgoed De Peelkant.

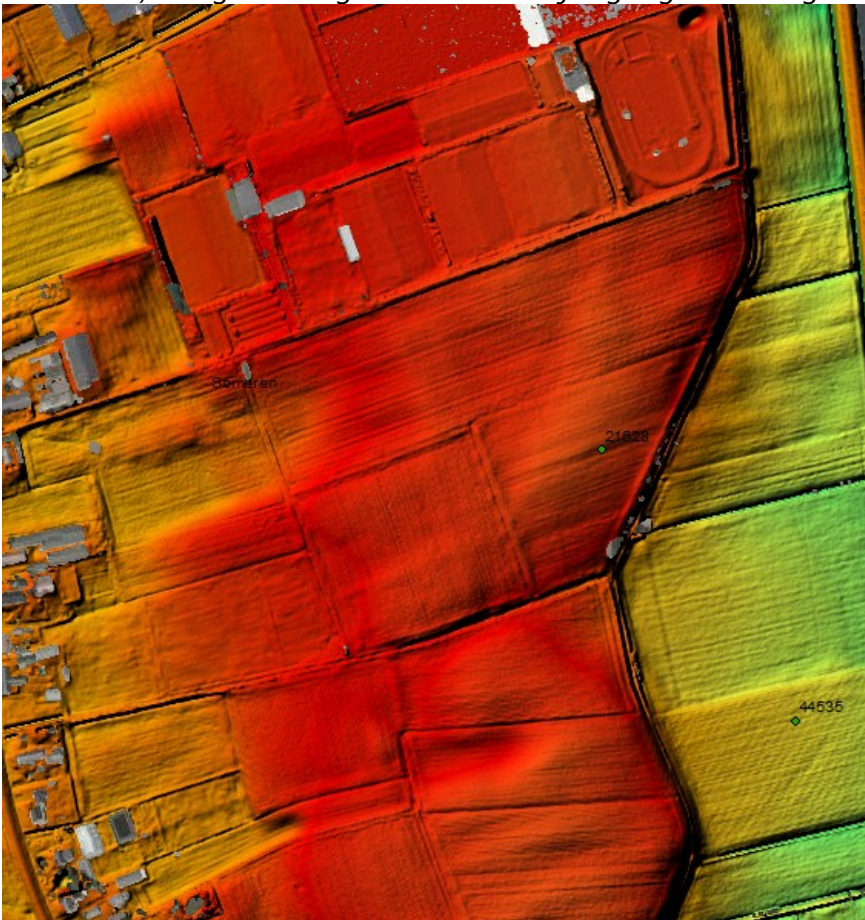
Bolle akker aan de Broekstraat vanuit het oosten gezien. Door het hoogteverschil zijn van de bomen op de achtergrond alleen de toppen zichtbaar.

De Broekstraat vormt de overgang tussen hogere dekzandrug met oud akkerdek en het lager gelegen beekdal van de Aa.

De kenmerkende overgang van hoge zandrug naar beekdal is bij de Broekstraat nog goed te herkennen, in tegenstelling tot het noordelijke gelegen kassengebied Kievitakkers.

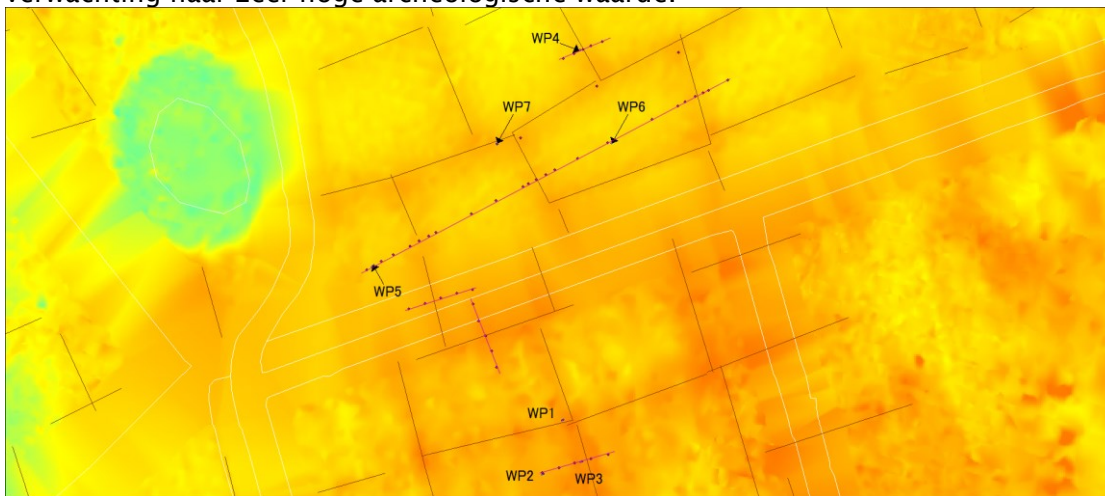

AHN2 rond Broekstraat.

5 Nieuwe archeologische vindplaatsen

Het archeologisch onderzoek van de afgelopen jaren in de gemeente Someren bevestigen slechts deels het verwachtingspatroon zoals weergegeven op de archeologiekarta van 2011. Het verwachtingsmodel gaat uit van de hoogste verwachting op de vruchtbare dekzandruggen, meestal bedekt door een plaggendek. Dat beeld wordt ook al jarenlang bevestigd door de grootschalige archeologische onderzoeken op deze dekzandruggen met oude akkers aan zowel de oost-, noord- als westzijden van Someren (achtereenvolgens Waterdael, Ter Hofstadlaan, Loovebaan). Afgelopen jaren zijn echter ook in de lager gelegen zandgebieden en gebieden zonder akkerdek belangrijke archeologische resten aangetroffen die tot nog toe niet vertaald waren in het verwachtingsbeeld van Someren. Eerder werd op deze plekken ook vrijwel geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. De archeologische verwachtingen- en waardenkaart van de gemeente Someren behoeft dan ook een paar kleine aanpassingen.

Een van de aanpassingen betreft de Celtic Field bij de Hoenderboom op de Strabrechtse Heide en op de gemeentegrens met Heeze-Leende. Hier is een deel van een raatakkersysteem uit de IJzertijd (een zogeheten Celtic Field) bewaard gebleven. Dit heeft het Groninger Instituut voor Archeologie (GIA, Rijksuniversiteit Groningen) op basis van het AHN2 en archeologisch onderzoek in 2012 tot en met 2014 vastgesteld. Nooit eerder werd in Zuid-Nederland een Celtic Field ontdekt dat zo goed bewaard lijkt te zijn, met wallen die nog wel 50-70 cm boven de veldjes uitsteken. Daarmee behoort dit IJzertijd akkercomplex tot de Top 5 van best bewaarde Celtic Fields van Nederland. De Celtic Field bij Hoenderboom ligt deels op een beschermd archeologisch rijksmonument (AMK terrein 1362). Hier werden in 1937 tijdens ontginningen resten van 'urnen' uit de ijzertijd ontdekt. Verder komen op het terrein vuursteenfragmenten met een mesolithische ouderdom voor net als in de bosvakken in het zuidelijk deel van de Celtic Field en ten zuiden van het archeologisch monument. Bij booronderzoek in 2002 werd vastgesteld dat het gehele gebied een intacte podzolbodem laat zien. De fragmentatie van het gevonden aardewerk wijst echter op een nederzettingsterrein en zeker niet op een urnenveld. Omdat uit het onderzoek door Groningen blijkt dat de Celtic Field zich verder uitstrekt dan het momenteel als rijks beschermd archeologisch monument aangeduide gebied, is de aanduiding van dit omliggende gebied op de archeologiekarta van de gemeente Someren gewijzigd van lage verwachting naar zeer hoge archeologische waarde.

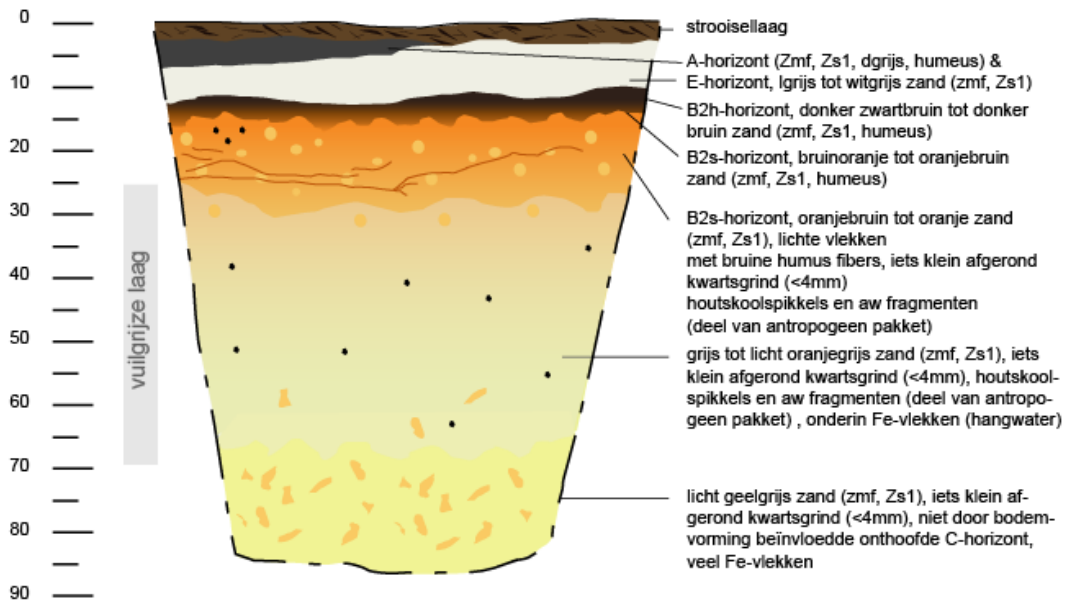

AHN2 met ligging van onderzoeksterrein bij de Hoenderboom ten oosten van het pingo-ven.

Veldonderzoek bij De Hoenderboom in 2013 door het Universiteit Groningen.

Somerens -De Hoenderboom (GIA124/129) Werkput 7 (Celtic field wal), Zuidprofiel

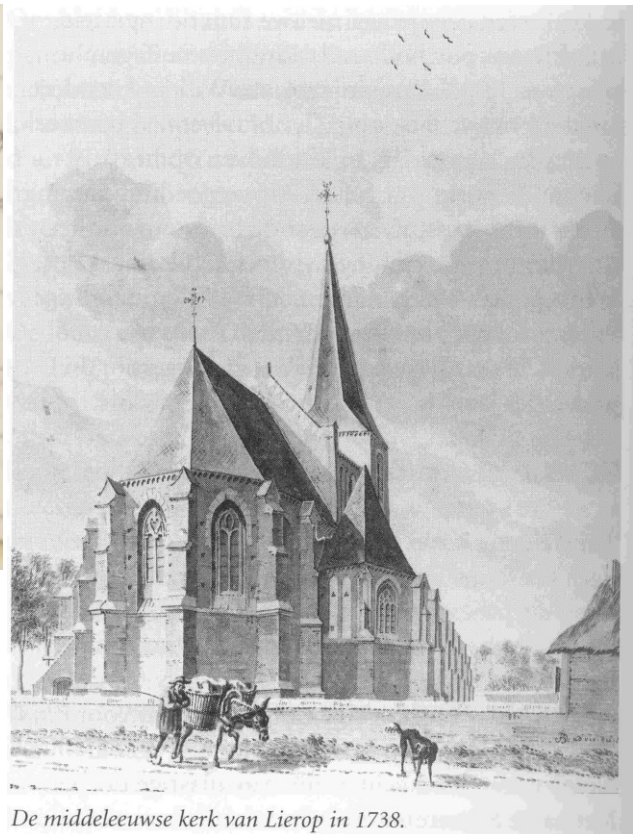

Impressie van een Celtic Field akkersysteem in de late prehistorie, zoals dat er bij Hoenderboom ongetwijfeld ook heeft uitgezien.

Een tweede aanpassing aan de archeologische verwachtingen- en waardenkaart is uitgevoerd in het centrum van Lierop. De locatie van de verdwenen laatmiddeleeuwse kerk ontbrak namelijk op de kaart en is op basis van de kaart van 1832 toegevoegd als gebied van zeer hoge archeologische waarde.

De laatmiddeleeuwse kerk van Lierop op de kaart van 1832. Rond en in de kerk werden tot circa 1850 mensen begraven. De begraafplaats werd door een sloot begrensd.

De middeleeuwse kerk van Lierop in 1738.

Tot slot is nog een klein gebiedje bij de Kleine Aa aangeduid als terrein van zeer hoge archeologische waarde. Hier is bij de archeologische begeleiding van de graafwerkzaamheden voor de Ecologische Verbindingszone in 2012 een Steentijd vindplaats aangetroffen, welke niet is opgegraven, maar ter plekke in de bodem is behouden door ophoging en afdekking van de vindplaats.

Hierboven zicht op de graafwerkzaamheden voor de EVZ Kleine Aa, met hieronder een beeld van de vlakbij De Hoof aangetroffen grafheuvel uit de Late Bronstijd.

6 Opbouw van de archeologiekaart

Ten behoeve van de archeologische verwachtingen- en waardenkaart van Someren is een vertaling gemaakt van landschappelijke, bodemkundige, historische en archeologische informatie naar een vlakdekkende kaart van archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van het ontwikkelde verwachtingsmodel en gecontroleerd aan de geïnventariseerde vindplaatsen en verstoringen worden binnen het grondgebied van de gemeente Someren zeven soorten archeologische verwachtingen of waarden aan terreinen toegekend:

Onderscheiden zijn

- 1) Wettelijk beschermde archeologische monumenten
- 2) gebieden met hoge archeologische waarde
- 3) gebieden met een hoge archeologische verwachting, historische kern
- 4) gebieden met een hoge archeologische verwachting
- 5) gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
- 6) gebieden met een lage archeologische verwachting
- 7) gebieden zonder archeologische verwachting.

1. Wettelijk beschermde archeologische monumenten: van deze gebieden staat op basis van archeologisch onderzoek of waarnemingen vast dat hier belangrijke archeologische resten in de grond zitten. Geen bodemverstoringende activiteiten toegestaan, tenzij een vergunningverlening vooraf van de minister van OCW. Bij gemeentelijke monumenten: vergunningaanvraag bij de gemeente.

2. Gebieden van hoge archeologische waarde: hiertoe behoren die delen van de gemeente waar op basis van óf archeologisch onderzoek, óf de bekende archeologische waarnemingen en/of de bekende historische gegevens van het terrein (vrijwel) vaststaat dat hier belangrijke archeologische resten in de grond zitten. Het gaat om historische hoeven, kasteel-, kerk- en kloosterterreinen, schansen, (water)molenlocaties en AMK terreinen van zeer hoge waarde; De vrijstellingsdrempel bij deze categorie gebieden is een bodemingreep met een oppervlakte van 100 m² en/of een diepte van 0,4 m.

3. Gebieden van archeologische waarde, waaronder AMK-terreinen van (hoge) archeologische waarde en de historische kernen van dorpen en gehuchten uit 1832 waar met grote waarschijnlijkheid archeologische resten verwacht kunnen worden. De verwachting wordt bevestigd door de deels nog aanwezige historische bebouwing in de vorm van boerderijen, kerk(fundamenten) en een kapel. De vrijstellingsdrempel bij deze categorie gebieden is een bodemingreep met een oppervlakte van 250 m² en/of een diepte van 0,4 m.

4. Gebieden met een hoge archeologische verwachting: hieronder vallen die delen van de gemeente waar op basis van de in het model gebruikte aantallen met grote waarschijnlijkheid archeologische resten verwacht kunnen worden. Het grootste deel van alle bekende archeologische vindplaatsen in Someren is afkomstig uit deze zones. De vrijstellingsdrempel is bij de categorie hoge verwachting een bodemingreep met een oppervlakte van 250 m² en/of een diepte van 0,4 m.

5. Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting, waaronder ook de beekdalen met een specifieke archeologische verwachting: deze categorie is ingevoerd, omdat de gebruikte bodem- en geomorfologische kaarteenheden zonder nader veldonderzoek niet eenduidig aan één van de andere categorieën toegewezen kunnen worden. Het zijn vooral de lager gelegen dekzanden met lage enkeerdgronden en de drogere minder vruchtbare podzolbodems. Binnen deze zones kunnen terreinen liggen waar door erosie of uitloging alle archeologische waarden verdwenen zijn, naast terreinen waar door afdekking met plaggen eventueel aanwezige archeologische waarden juist zeer goed geconserveerd zijn. Het betreffen hier voornamelijk de zogenaamde veldpodzolgronden. De vrijstellingsdrempel is bij de categorie middelhoge verwachting een bodemingreep met een oppervlakte van 2500 m² en/of een diepte van 0,4 m.

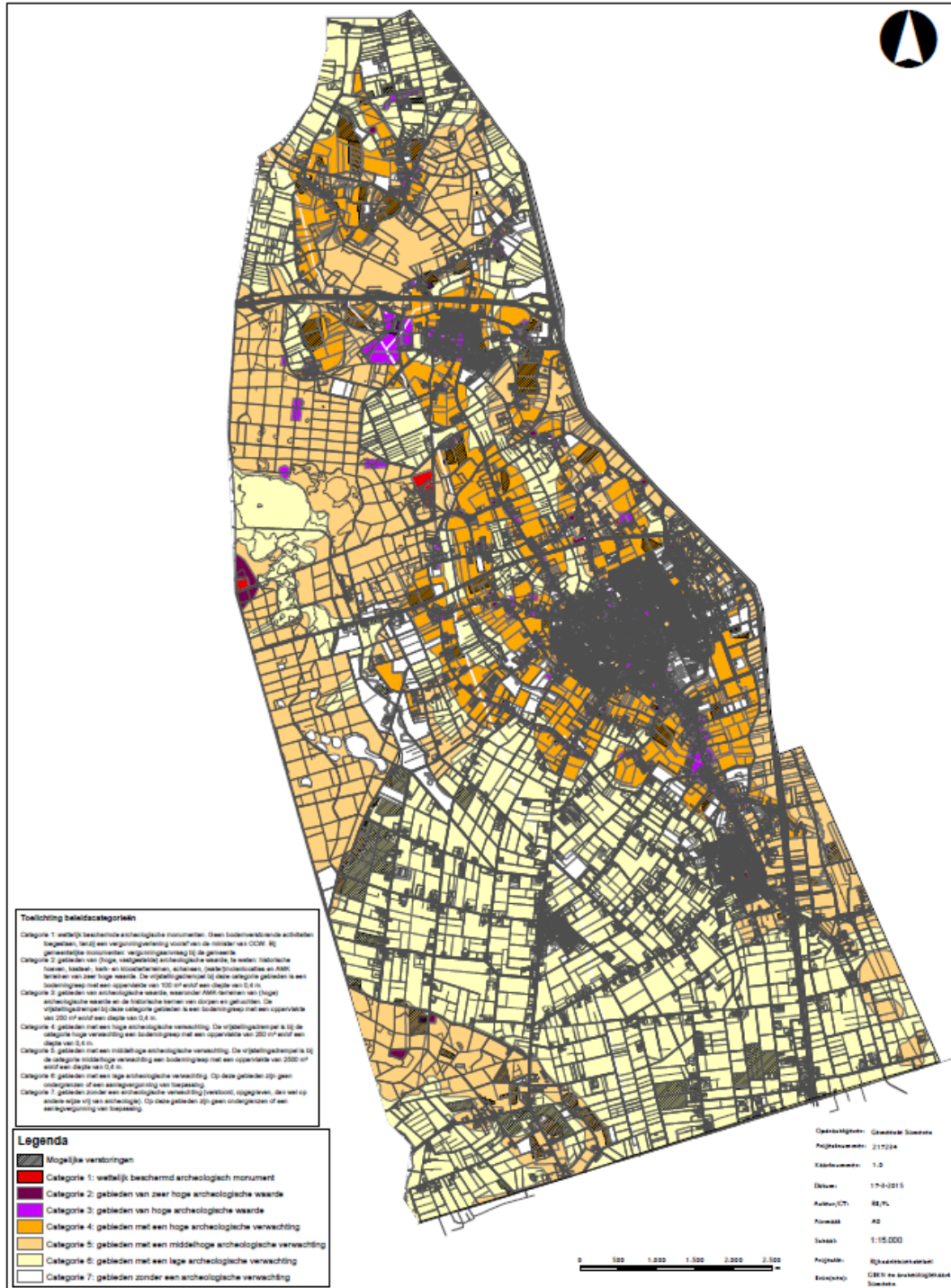
6. Gebieden met een lage archeologische verwachting: binnen deze zones kunnen wel archeologische waarden aangetroffen worden. Echter: op basis van de geomorfologie, grondwatertrap en de bodemkundige kenmerken van het terrein (beekdal, beekoord, vlakvaaggronden, e.d.) of vanwege het verwachte incidentele en extensieve gebruik van de zones (depositielocaties, weiden, grondstofwinning, e.d.) zijn dergelijke arealen moeilijk archeologisch te onderzoeken. Recente inzichten wijzen er ook op dat vooral beekdalen in een zeer dunne spreiding bijzondere vondsten kunnen bevatten, welke echter wegens hun geringe aantal meestal alleen bij grootschalige werkzaamheden aangetroffen zullen worden. Op deze gebieden zijn geen ondergrenzen of een aanlegvergunning van toepassing.

7. gebieden zonder een archeologische verwachting: dit zijn locaties waarvan bekend is dat ze door de mens grootschalig verstoord zijn. Het gaat om terreinen waarvan is vastgesteld dat de archeologie verdwenen of diepgaand verstoord is door ontgroning, egalisatie, nieuwbouw, (snel)wegen, ondergrondse leidingen, sanering of opgravingen. Enkele locaties zijn tijdens de veldcontrole bezocht waarbij is geverifieerd (dmv edelmanboringen of visuele inspectie) wat de mate van verstoring was. Op deze gebieden zijn geen ondergrenzen of een aanlegvergunning van toepassing.

Op de archeologische beleidskaart zijn tot slot nog een aantal locaties aangegeven die mogelijk verstoord zijn, maar waarvan de controleboringen geen eenduidig beeld schetsten. Hierdoor kunnen deze terreinen niet zonder meer gevrijwaard worden van archeologisch onderzoek. De verstoringen moeten, indien er sprake is van bodemingrepen, gecontroleerd worden door middel van controlerende boringen, om aan te kunnen geven of de archeologie hier wel of niet verdwenen is.

Wellicht ten overvloede wordt hier benadrukt dat de archeologiekarta van Someren voornamelijk gaat om verwachtingen; zekerheid over de aan- of afwezigheid van archeologische waarden en de aard daarvan kan uitsluitend worden verkregen door middel van archeologisch veldonderzoek. Met de archeologiekarta kan niet worden "ingezoomd" op bijvoorbeeld het niveau van een perceel. Een dergelijk detailniveau is nooit het streven geweest bij de vervaardiging van de gemeentelijke archeologisch verwachtingen- en waardenkarta, dat als doel heeft om een relatief gedetailleerde indicatie te geven van archeologische waarden en verwachtingen, teneinde deze bij wijze van planologische bescherming in bestemmingsplannen op te kunnen nemen. Binnen de kaders van het primaire doel, de beschikbare financiële

middelen en tijd is de voorliggende archeologiekarta op dit moment de meest optimale basis voor archeologische monumentenzorg binnen de gemeente.

Archeologische verwachtingen- en waardenkarta Someren 2015, zie ook kaartbijlage 2.

7 Overzicht archeologische rapporten

1	Kievitsakkers te Someren : archeologische begeleiding A, S. van der	2001
2	Bufferstation Starkriet, gemeente Someren : archeologisch toezicht De Decker, S.; Roymans, J.A.M.	2001
3	Archeologisch onderzoek op de Hoge Akkers en de Ripsvelden bij Someren : bewoning uit de IJzertijd en de Romeinse Tijd Hakvoort, S.; Kortlang, F.; Wesdorp, M.	2004
4	Verslag bureauonderzoek archeologische waarden van drie plangebieden te Someren Schabbink, M.	2004
5	Plangebied Zuid-Willemsvaart sluis 10 en sluis 12 (provincie Noord-Brabant) : inventariserend archeologisch veldonderzoek : karterende fase Schorn, E.A.	2004
6	Plangebied Waterdael II, gemeente Someren : advies en plan van aanpak archeologie Kortlang, F.	2005
7	Someren, Lieropsedijk : inventariserend archeologisch veldonderzoek : karterende fase Groot, B. de	2005
8	Someren - Ter Hofstadlaan, nieuwbouw Huize Witven : een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven Meijlink, B.H.F.M.; Alders, P.; Ostkamp, S.; Nooijen, C.; Rijk, P. de; Kars, E.; Dijkstra, J.	2006
9	Someren - Kromvenweg IVO-3 fase 1 : een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven Dijkstra, J.; Alders, P.	2006
10	Plangebied Vlasstraat te Someren, gemeente Someren : archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek Verhoeven, M.	2006
11	Nieuwendijk ten noordoosten van nr. 78 (gemeente Someren) : een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen Nijdam, L.C.	2006
12	Gemeente Someren Moorselse weg te Lierop : inventariserend archeologisch onderzoek : bureauonderzoek, verkennend booronderzoek en oppervlaktekartering Otter, Y. den	2006
13	Plangebied de Hoof 19 te Someren, gemeente Someren : archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek Keijers, D.M.G.	2007
14	Someren, Ruiters 1 (NB) : archeologisch vooronderzoek Janssens, M.	2007
15	Someren, Houtbroekdijk (NB) : archeologisch vooronderzoek Janssens, M.	2007
16	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Muldersweg te Someren Koopmanschap, H.J.L.C.	2006
17	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen aan de Harmonielaan teSomeren Koopmanschap, H.; Oude Rengerink, H.	2006
18	Plangebied Landbouwstraat te Someren, gemeente Someren : archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (karterende fase) Janssens, M.	2007
19	Gemeente Someren, plangebied Wertstraat 1 te Lierop : bureauonderzoek inventariserend veldonderzoek (karterende fase) Putten, M.J. van	2008

20	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Dellerweg 17 te Someren Kortlang, F.P.	2006
21	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Boerenkamplaan, perceel H2120 te Someren Kortlang, F.P.	2006
22	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Vaarselstraat 47 te Someren Kortlang, F.P.	2007
23	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Zandstraat 31a te Someren Kortlang, F.P.	2007
24	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied De Hoof 18-24 Kortlang, F.P.	2007
25	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Zandstraat 99-101 te Someren Kortlang, F.P.	2006
26	Bureau- onderzoek, booronderzoek en advies Archeologie, Plangebied Lieropsedijk 21-23 teSomeren Kortlang, F.P.	2006
27	Bureau- onderzoek, booronderzoek en advies Archeologie, Plangebied De Hoof 26 te Someren Kortlang, F.P.	2006
28	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Hollestraat 28 te Someren Kortlang, F.P.	2007
29	Bureau- onderzoek en advies Archeologie, Plangebied Lierop-Boomen (perceel 0 1151) Kortlang, F.P.	2007
30	Gemeente Someren, Plangebied Houtbroekstraat : inventariserend veldonderzoek (karterende fase) Buesink, A.	2008
31	Inventariserend veldonderzoek, deel karterend : Schans 3a te Someren (Definitief rapport) Rondags, E.; Diependaal, S.	2007
32	Inventariserend veldonderzoek, deel karterend : Kerkendijk te Someren (Definitief rapport) Rondags, E.; Diependaal, S.	2008
33	Bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek d.m.v. boringen : Kerkendijk 44 te Someren, gemeente Someren Hagens, D.T.P.; Leuving, J.H.F.	2008
34	Bureau- onderzoek en advies Archeologie : plangebied Slievenstraat 16 te Someren Kortlang, F.P.; Weele, M. van der	2009
35	Someren (NB), Hollestraat 28 : proefsleuvenonderzoek Mostert, M.; Verbeek, C.	2009
36	Verslag inventariserend archeologisch onderzoek in de vorm van een bureau- en booronderzoek op de geplande glastuinbouwlocatie Vlasakkers, gemeente Someren Lascaris, Michel; Hakvoort, S.; Kerckhaert, K.-J.	2005
37	Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied SomerenLieropsedijk 21-23 Schurmans, M.	2006
38	Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied Someren Vlasakkers terrein 1B. Proefsleuf 1-2. Boer, E. de	2006
39	Verslag van het archeologisch bureau- en booronderzoek in het plangebied Vlasakkers perceel 11. Kerckhaert, K.-J.	2007
40	Verslag van het archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Brimweg te Someren-Eind, gemeente Someren sectie T percelen 61 en 334 Lascaris, Michel	2007
41	Verslag van het archeologisch bureau- en booronderzoek Someren Vlasakkers, perceel 4	2007

(Kanters)	
Lascaris, Michel	
42 Verslag van het archeologisch bureau- en booronderzoek Someren Vlasakkers, perceel Van den Boomen	2007
Lascaris, Michel	
43 Opgravingen aan de Ter Hofstadlaan te Someren : een nederzetting en grafveld uit de late IJzertijd en Romeinse tijd en erven uit de Volle Middeleeuwen	2009
Hiddink, H.; Boer, E. de; Linden, M. van der	
44 Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven te Lierop (Sluis 10), gemeente Someren	2008
Knippenberg, S.	
45 Bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek d.m.v boringen : Laan ten Boomen te Lierop, gemeente Someren	2009
Van de Velden, E.; Nillesen, R.; Leuving, J.H.F.	
46 Bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek d.m.v boringen : Vaarsehoef 5 te Lierop, gemeente Someren	2010
Van de Velden, E.; Hagens, D.T.P.; Kremer, H.	
47 Inventariserend veldonderzoek, deel karterend : Hoeksestraat te Someren	2010
Deville, T.; Rondags, E.	
48 Een archeologisch IVO door middel van boringen binnen het projectlocatiegebied 'Recreatie de Heihorsten', gemeente Someren (NB)	2011
49 Boerenkamplaan te Someren	2011
50 Inventariserend veldonderzoek Someren Avennelaan 'De Diamant'	2011
51 Kerkendijk 44 te Someren Gemeente Someren, Bureauonderzoek en verkennend veldonderzoek d.m.v. boringen	2011
52 Een archeologische inspectie na graafwerkzaamheden op locatie C van Plangebied Landgoed de Heihorsten te Someren (NB)	2011
53 Someren, Lierop - Kromvenweg : een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven	2010
Alma, X.J.F.; Bouman, M.T.I.J.	
54 Steemertseweg, Someren, Gemeente Someren : Inventariserend veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek	2010
Exaltus, R.; Orbons, J.; Deville, T.	
55 Sluis 11, Someren, gemeente Someren : karterend booronderzoek	2009
Exaltus, R.; Orbons, J.	
56 Bufferstation starkriet, gemeente Someren; Archeologisch toezicht	2001
Decker, S. de; Roymans, J.A.M.	
57 Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op de ontwikkellocatie Loovehof te Someren, gemeente Someren (N. Br.)	2009
Thijs, W.J.F.; Wullink, A.J.	
58 Archeologisch bureau- en booronderzoek Boerenkamplaan, tussen huisnummer 22 en 24 te Someren(NB)	2011
Krol, T.N.; Rem, M.; Stoker, A	
59 Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied Someren-Acaciaweg, gemeente Someren	2011
Beeren, Z.	
60 Someren. Loovehof. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven.	2012
61 Een archeologische inspectie na graafwerkzaamheden op locatie C van Plangebied Landgoed de Heihorsten te Someren (NB)	2012
62 Archeologisch onderzoek Golfbaan Strabrechtse Golf te Someren	2012
63 Archeologisch onderzoek Golfbaan Strabrechtse Golf te Someren	2012

64	archeologische evaluatie en verkennend booronderzoek Heikantstraat (ong.) te Someren in de gemeente Someren	2012
65	Someren, Someren-Eind. Plangebied 't Vaartje. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P).	2012
66	Definitief archeologisch onderzoek in het plangebied Meemortel te Budel, gemeente Cranendonck	2012
67	Een archeologisch BO ten behoeve van de anti=verdrogingsmaatregelen op de Strabrechtse Heide nabij Heeze, gemeente Heeze, Leende en Someren (NB)	2013
68	Archeologische onderzoek Recreatieve Poort, Someren	2013
69	Zandstraat 44, Someren. Een Bureauonderzoek met controleboringen.	2013
70	Archeologische begeleiding (protocol opgraven) Hooghoefweg (ong.) te Someren in de gemeenteSomeren	2013
71	ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN VERKENNEND BOORONDERZOEK HERSELEWEG 14 TE LIEROP GEMEENTE SOMEREN	2013
72	Archeologisch Gecombineerd Verkennend/Karterend Booronderzoek Kerkendijk 60 Te Someren In De Gemeente Someren	2013
73	Opgravingen in Waterdael III te Someren. Deel 2. Bewoningssporen uit de latere prehistorie, de Vroege en Volle Middeleeuwen Boer, E. de; Hiddink, H.; Beeren, Z.	2012
74	ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN VERKENNEND BOORONDERZOEK GELUIDSSCHERM A67 TE LIEROP GEMEENTE SOMEREN	2013
75	Archeologisch bureauonderzoek Kerkendijk 60 te Someren in de gemeente Someren	2014
76	Archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Laan ten Boomen (ong.) te Lierop in de gemeente Someren	2014
77	Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek door middel van boringen Witvrouwenbergweg (ong.) te Someren	2014
78	Verkennend booronderzoek Zandstraat, Someren	2014
79	Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende en karterende fase: Natuurbegraafplaats te Heeze-Leende	2014
80	Archeologische quickscan en inventariserend veldonderzoek, Someren - Broekstraat	2014
81	Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek verkennende fase Vaarselstraat 54 te Someren	2014
82	Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase: Hollestraat te Someren	2014

8 Geraadpleegde literatuur

Berkvens, R. e.a., 2011: *Kempisch erfgoed in beeld. Een regionale erfgoedkaart voor de Kempen- en A2 gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden, Waalre, Valkenswaard, Cranendonck en Heeze-Leende* (SRE Milieudienst), Eindhoven.

Heunks, E., 1995: *Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie* (RAAP-rapport 100), Weert.

Kortlang, F.P., 2010: *De Archeologiekaart van Someren. Een archeologische waarden- en beleidskaart voor de gemeente Someren* (ArchAeO-Rapport 0913), Someren.

Kortlang, F.P., 2011: *Nota Archeologiebeleid gemeente Someren* (ArchAeO-Rapport 0912), Eindhoven.

Peen, C.H., 2012: *Archeologie in evenwicht. Archeologienota gemeente Ede 2012-2015*, Ede.

Reuler, H. van, G.D. Vermeulen, J. Spruijt, D.J.M. van Balen, M.P.M. Derkx, G. Heijerman, A.H.M.C. Baltissen en J.J. de Haan, 2014: *Inventarisatie van reguliere teelthandelingen in de landbouw in Nederland, de invloed ervan op de bodem in verband met de consequenties voor de archeologische resten* (Praktijkonderzoek Plant & Omgeving Wageningen UR), Wageningen.

Willemse, N.W. & M.H.J.M. Kocken, 2012: *Archeologie met beleid, Praktisch afwegingskader voor archeologiebeleid in de Regio Achterhoek, Schakel I: Ondergrenzen* (RAAP-rapport 2501), Zutphen.

Digitale bronnen

- <http://atlas.brabant.nl/aardkundigewaarden/>
- <http://atlas.brabant.nl/arcgis/rest/services>
- Het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS)
- De website van het Actueel Hoogtebestand Nederland: www.ahn.nl
- Kadastrale kaart 1832 en historisch kaartmateriaal: www.watwaswaar.nl
- Luchtfoto's: www.bing.com/maps , www.googlemaps.nl (incl. streetview)
- Bodemsaneringen en verontreinigingen: www.bodemloket.nl
- Elektronisch depot voor de Nederlandse archeologie: www.edna.nl
- bibliotheek van de RCE: www.bibliotheek.archis.nl
- Kabels en leidingen: www.kadaster.nl/klic
- <http://www.cultureelerfgoed.nl/dossiers/verbeteracties-archeologie>
- <http://www.cultureelerfgoed.nl/dossiers/verbeteracties-archeologie/kenniskaart-deelproject-4-verstorings-in-kaart>

Open dag bij de opgraving Waterdael in 2010

*Mooie vondsten bij de opgravingen
in Waterdael*

Bijlage 1

Overzicht archeologische onderzoeken gemeente Someren⁶

Onderzoeks-melding	Toponiem	Plaats	Type onderzoek	Jaartal uitvoering	Uitvoerder	Selectiebesluit	Toelichting
38966	landgoed De Heihorsten	Someren	Begeleiding	2010	Archaeological Research en Consultancy	Vrijgegeven	
39246	Lierop Somerenseweg-Kromvenweg	Lierop	Proefsleuven	2010	ADC ArcheoProjecten	Vrijgegeven	Complex: onb, mogelijk LPRE nederzetting, ROM of ME Braakliggen en weiland
39877	Projectlocatie "Recreatie de Heihorsten"	Someren	Booronderzoek	2010	Archaeological Research en Consultancy	Deels vrijgegeven	
40980	plangebied de heihorsten	Someren	Inspectie	2010	Archaeological Research en Consultancy	Vrijgegeven	
42873	Heikant	Someren	Booronderzoek	2010	Econsultancy BV	Vrijgegeven	
42987	Herselseweg 14	Lierop	Bureauonderzoek	2010	Econsultancy BV	Onbekend	
43001	Avennelaan	Someren	Proefsleuven	2010	Archeologisch Onderzoek Leiden BV	Vrijgegeven	bouw nieuwe basisschool aan de Avennelaan-Noorderlaan.
43199	Herselseweg 14	Lierop	Booronderzoek	2010	Econsultancy BV	Onbekend	
44066	Boerenkamplaan	Someren	Booronderzoek	2010	MUG Ingenieursbureau BV	Vrijgegeven	
44071	Boerenkamplaan	Someren	Booronderzoek	2010	MUG Ingenieursbureau BV	Vrijgegeven	
46598	Loovebaan	Someren	Proefsleuven	2011	BAAC BV	Vrijgegeven	A-11.0140
47266	Someren - Acaciaweg	Someren	Proefsleuven	2011	VUhs archeologie	Vrijgegeven	Het betreft een proefsleuven onderzoek vanwege riool- en wegverlegging met de

⁶ Op basis van Archisgegevens d.d. 1 juli 2014.

Onderzoeks-melding	Toponiem	Plaats	Type onderzoek	Jaartal uitvoering	Uitvoerder	Selectiebesluit	Toelichting
							mogelijkheid door te starten naar een opgraving.
48066	Golfterrein de Swinkelsche	Someren	Begeleiding	2011	Grontmij	Deels vrijgegeven	
48071	Zandstraat	Someren	Booronderzoek	2011	Grontmij	Vrijgegeven	Op het terrein zouden in het recente verleden diverse activiteiten hebben plaatsgevonden die tot verstoring van de ondergrond kunnen hebben geleid.
48355	Somerse Vennen	Someren	Bureauonderzoek	2011	Grontmij	Vervolgonderzoek PS	
48450	Houtbroekstraat 9	Someren	Bureauonderzoek	2011	Econsultancy BV	Vrijgegeven	
48451	Houtbroekstraat 9	Someren	Booronderzoek	2011	Econsultancy BV	Vrijgegeven	
51301	Randweg	Someren	Begeleiding	2012	Econsultancy BV	Vrijgegeven	Begeleiding aanlegt deel Randweg.
51749	Someren-Eind Sluis 12	Someren	Proefsleuven	2012	BAAC BV	Vrijgegeven	A-12.0153
51989	Kuilvenweg	Someren	Begeleiding	2012	Grontmij	Verwachting blijft gelijk	
52841	Kuilvenweg	Someren	Begeleiding	2012	Grontmij	Verwachting blijft gelijk	
53010	Zandstraat	Someren	Booronderzoek	2012	ADC ArcheoProjecten	Onbekend	
53591	Lieropsche Hei	Lierop	Bureauonderzoek	2012	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Vervolgonderzoek AB en inspectie	In opdracht van de Bosgroep is ten behoeve van natuurverbetering een bureauonderzoek en beperkte oppervlaktekartering uitgevoerd in 6 projectgebieden verspreid over oostelijk Noord-Brabant.
54377	Boerenkamplaan	Someren	Inspectie	2012	Grontmij	Verwachting blijft	

Onderzoeks-melding	Toponiem	Plaats	Type onderzoek	Jaartal uitvoering	Uitvoerder	Selectiebesluit	Toelichting
						gelijk	
54836	Witvrouwenbergweg	Someren	Booronderzoek	2012	Aeres Milieu	Vervolgonderzoek PS	In verband met de voorgenomen ontwikkeling wordt een verkennend booronderzoek uitgevoerd
55428	Kleine Aa	Someren	Begeleiding	2012	Grontmij	Vrijgegeven op een vindplaats na (behouden)	Archeologische begeleiding van ontgrondingswerkzaamheden in het kader van het aanleggen van visvijvers.
56836	Laan ten Boomen (ong.)	Lierop	Bureauonderzoek	2013	Econsultancy BV	Onbekend	
56837	Laan ten Boomen (ong.)	Lierop	Booronderzoek	2013	Econsultancy BV	Onbekend	
57294	steegstraat 200 en 300	Someren	Begeleiding	2013	Econsultancy BV	Verwachting blijft gelijk	
57326	Kerkendijk 60	Someren	Bureauonderzoek	2013	Econsultancy BV	Vrijgegeven	
57389	Acaciaweg	Someren	Proefsleuven	2013	VUHbs archeologie	Vrijgegeven	Proefsleuven in het plangebied Witvrouwenbergweg/Acaciaweg , deelgebied 1.
57485	De Hoenderboom	Someren	Booronderzoek	2013	Groninger Instituut voor Archeologie	Verwachting blijft gelijk	Wetenschappelijk onderzoek naar de conserveringsomstandigheden van de wallen en de velden van het Celtic field binnen het monumentterrein (AMK 1362, rijks.mon.nr 45990), volgens monumentenvergunning AST-RZ-2013-5b.
58175	Kerkendijk 60	Someren	Booronderzoek	2013	Econsultancy BV	Vrijgegeven	
58415	Geluidscherm Lierop	Lierop	Bureauonderzoek	2013	Econsultancy BV	Vervolgonderzoek AB	
58416	Geluidscherm Lierop	Lierop	Booronderzoek	2014	Econsultancy BV	Vervolgonderzoek AB	
58603	Witvrouwenbergweg/Acaciaweg	Someren	Opgraving	2013	VUHbs archeologie	Vrijgegeven	Het onderzoek betreft DO van de in 2013 aangetroffen

Onderzoeks -melding	Toponiem	Plaats	Type onderzoek	Jaartal uitvoering	Uitvoerder	Selectiebesluit	Toelichting
							middeleeuwse nederzetting aan de Acaciaweg (OM57389) en IVO-P met doorstart naar een DO van het 'evenemententerrein' ten zuiden van de Acaciaweg.
59026	De Hoof 7	Someren	Begeleiding	2013	Econsultancy BV	Verwachting blijft gelijk	
59159	Heikantstraat 64	Someren	Begeleiding	2013	Econsultancy BV	Verwachting blijft gelijk	
59204	Vaarselstraat 54	Someren	Booronderzoek	2013	Archeodienst Gelderland BV	Vervolgonderzoek PS	
60062	Hollestraat	Someren	Booronderzoek	2014	Archeodienst Gelderland BV	Deels vrijgegeven, deel vervolg PS	
60356	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60357	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60359	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60360	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60362	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60363	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60364	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60365	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60366	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60367	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch	Verwachting blijft	

Onderzoeks -melding	Toponiem	Plaats	Type onderzoek	Jaartal uitvoering	Uitvoerder	Selectiebesluit	Toelichting
					Adviesbureau	gelijk	
60368	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60369	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60370	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60371	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60372	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60373	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60374	Strabrechtse Heide	Someren	Begeleiding	2013	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Verwachting blijft gelijk	
60544	Ruiter 1	Someren	Begeleiding	2014	Econsultancy BV	Onbekend	ABdK Sanering
61211	Einhoutsestraat	Someren	Booronderzoek	2014	RAAP Archeologisch Adviesbureau	Onbekend	
61967	Broekstraat (ong.)	Someren	Booronderzoek	2014	Transect	Onbekend	Verkennd booronderzoek in het kader van de verbreding van een deel van de Broekstraat

Bijlage 2

Overzicht ingediende verstoringen

Uniek NR	Indiener	Perceel	Omschrijving opgegeven verstoring	Diepte opgegeven verstoring	Bodem	Dikte bovengrond	Bevindingen AHN	Boringen	Bevindingen veldcontrole (*geboord)	Aanduiding archeologiekaart
5	Susan van den Broek, Dooleggersbaan 12 Someren	Someren G4549	Slangen getrokken ivm koeling stal	4,5 m (20,5 m lange sleuf)	veldpodzol (Hn21)	<30 cm	Volledig bebouwd	14, 15	verstoorde bodem	Verstoord
6	Susan van den Broek, Dooleggersbaan 12 Someren	Someren G3781	Slangen getrokken ivm koeling stal	4,5 m (20,5 m lange sleuf)	veldpodzol (Hn21)	<30 cm	Volledig bebouwd	14,15	verstoorde bodem	Verstoord
7	Fried van Mierlo, Limburglaan 3 Someren-Heide	Someren G4076	drainage, woelen en egaliseren	??	haarpodzol (Hn23)	<30 cm	Afgevlakt, maar nog wel relief zichtbaar	12, 13	verstoord tot in dekzand	Lage verwachting blijft
8	Fried van Mierlo, Limburglaan 3 Someren-Heide	Someren G3225	drainage, woelen en egaliseren	??	haarpodzol (Hn23)	<30 cm	Afgevlakt, maar nog wel relief zichtbaar	10, 11	AC-profiel; laag voor Steentijd	Lage verwachting blijft
4	Matt Coumans, Nederweertseweg 4 Someren	Someren G2944	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m	Poldervaag- grond (Ln5)	10-30 cm	deels beekdal, natuurlijk relief nog zichtbaar	29, 30	AC-profiel; laag voor Steentijd	Lage verwachting blijft
1	Matt Coumans, Nederweertseweg 4 Someren	Someren G4828	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m	veldpodzol (Hn21)	<30 cm	Rommelig	25, 26	verstoord en AC profiel	Verstoord
2	Matt Coumans, Nederweertseweg 4 Someren	Someren G4829	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m	veldpodzol (Hn21)	<30 cm	Iets afgevlakt, wel nog relief zichtbaar	27, 28	deels intacte podzodbodems	Middelhoge verwachting blijft
3	Matt Coumans, Nederweertseweg 4 Someren	Someren G3363	afgraving, zandwinning	tot 3 m	veldpodzol- poldervaag- grond	10->30 cm	Hoge rug nog duidelijk aanwezig, relief zichtbaar	21, 22	deels intacte bodems	Middelhoge verwachting blijft
4	Matt Coumans, Nederweertseweg 4 Someren	Someren G1898	afgraving, zandwinning, egalisatie en vermenging met klei en oerlaag	tot 3 m	veldpodzol- poldervaag- grond	10->30 cm	Duidelijk lager en afgevlakt	23, 24	afgetopte AC profielen	Verstoord

